

Uchwała Nr XXXVII/258/2018
Rady Gminy Lichnowy
z dnia 30 stycznia 2018

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2018-2020

Na podstawie art. 18. ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 08 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1875) oraz art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2017 r. poz. 697) Rada Gminy Lichnowy uchwala, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2018-2020 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Lichnowy.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem przyjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy Lichnowy
/-/ Zbigniew Rybicki

Uzasadnienie

Zgodnie z treścią art 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy opracowywanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.

Celem programu jest przywracanie rodzinom zdolności do przewyciężania ich problemów opiekuńczo-wychowawczych przy współpracy samorządu, organizacji pozarządowych i innych instytucji, których nadrzędnym celem jest wspieranie rodziny.

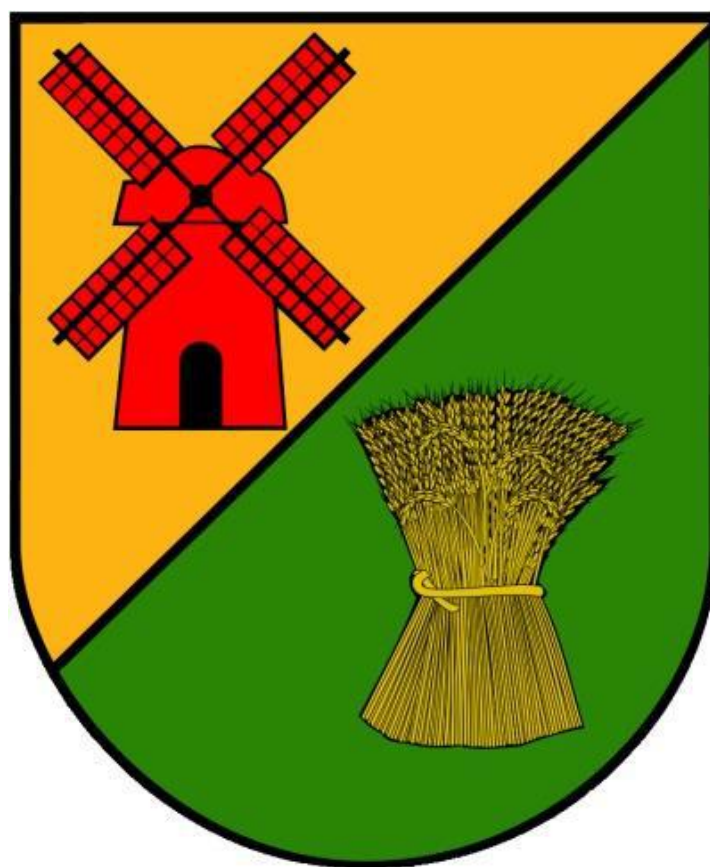
Poprzedni program obowiązywał w latach 2015-2017.

Wobec powyższego zachodzi konieczność przyjęcia kolejnego, którego założenia realizowane będą w latach 2018-2020.

Biorąc pod uwagę powyższe - podjęcie niniejszej uchwały jest w pełni uzasadnione.

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY

NA LATA 2018-2020

Lichnowy, 2017

SPIS TREŚCI

	str.
WSTĘP	4
WPROWADZENIE	5
1. ZASADY PRACY NAD TWORZENIEM PROGRAMU.....	7
2. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE LICHNOWY	8
3. INFRASTRUKTURA I USŁUGI SPOŁECZNE	11
4. ANALIZA SWOT	13
5. ADRESACI PROGRAMU	14
6. CELE, PRIORYTETY I DZIAŁANIA	15
7. RAMY FINANSOWE	23
8. REALIZATORZY I KLUCZOWI PARTNERZY	23
9. SYSTEM REALIZACJI, MONITOROWANIA ORAZ OCENY REALIZACJI	23
10. PROCEDURA AKTUALIZACJI	24
SPIS TABEL	25

WSTĘP

Opracowywanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny należy do zadań własnych gminy, określony w art. 179 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku, o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Uchwałą Nr V/33/2015 Rady Gminy Lichnowy z dnia 24 lutego 2015 roku został przyjęty *Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2015-2017*. Istotnym działaniem jest kontynuacja zadań mających na celu szerokie wsparcie rodziny, dlatego też został stworzony i przyjęty do realizacji niniejszy Program.

Samorząd Gminy Lichnowy mając na uwadze kluczową rolę rodziny uznał, że w strategicznym interesie jest wzmocnienie jej podstawowych funkcji. Odzwierciedleniem tej decyzji są zapisy poczynione w Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Lichnowy na lata 2014-2020, której jeden z celów strategicznych brzmi: *Prawidłowo funkcjonująca rodzina*. Był on równocześnie celem głównym Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2015-2017.

Proces realizacji poprzedniego programu był monitorowany i okresowo oceniany. Dzięki temu powołany Zarządzeniem nr 63/2017 Wójta Gminy Lichnowy z dnia 06 września 2017r. Zespół do spraw opracowania Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2018-2020 mógł dokonać analizy osiągniętych efektów, a także wyciągnąć wnioski, co do tego w jakim kierunku prowadzić działania, jak zmodyfikować dotychczasową pracę z rodziną, aby była ona zgodna z aktualną polityką rodzinną państwa, jak również lokalną oraz była jak najbardziej efektywna. Pracowano w oparciu o aktualne i nowo utworzone akta ustawodawstwa krajowego i lokalnego, a także bazowano na szerokim doświadczeniu zawodowym i obserwacji poszczególnych członków zespołu.

Z uwagi na to, iż niniejszy Program jest kontynuacją programów wspierania rodziny, realizowanych w Gminie Lichnowy od 2012r., cel główny pozostał niezmienny i w dalszym ciągu będzie on wyznaczał kierunek działań, realizowanych w ramach Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2018-2020. Część celów szczegółowych, priorytetów i działań uległa modyfikacji, jeszcze inne zostały na nowo określone, a wynikają z bieżącej analizy i oceny realizacji poprzedniego Programu oraz aktualnej polityki rodzinnej państwa.

WPROWADZENIE

Jedną z podstawowych zasad Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej jest ochrona prawna rodziny. Rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, zwłaszcza wielodzietne i niepełne, mają prawo do szczególnej pomocy ze strony władz publicznych.

Rodzina jest najmniejszą formą życia społecznego, na której to opiera się całe społeczeństwo. Środowisko rodzinne jest też pierwszym środowiskiem wychowawczym w życiu dziecka, które kształtuje jego uczucia, postawy oraz wywiera ogromny wpływ na powstawanie systemu wartości, norm i wzorców postępowania. Inne grupy społeczne czy instytucje, takie jak: szkoła, grupy rówieśnicze, różnorodne organizacje, kościół uzupełniają jedynie wpływ rodziny na dziecko

Dla dobra rodziny, która jest naturalnym środowiskiem rozwoju i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, które potrzebują ochrony i pomocy osób dorosłych, konieczne jest wspieranie rodzin ze strony państwa, w tych przypadkach, kiedy własne zasoby i możliwości nie wystarczają, aby pokonać sytuacje trudne lub kryzysowe.

Szczególnie dziecko do prawidłowego rozwoju potrzebuje rodziny, która otacza je miłością, zapewnia poczucie bezpieczeństwa i zaspakaja jego potrzeby. Z punktu widzenia potrzeb dziecka, naturalna rodzina jest podstawowym środowiskiem wychowawczym, w którym główny element stanowią interakcje zachodzące między jej członkami. Rodzina oddziałuje na osobowość dziecka, przekazuje mu swój system wartości, tradycje, poglądy, ukierunkowuje jego aktywność i postępowanie na całe życie. Naturalna rodzina jest najbardziej stabilnym punktem odniesienia w doświadczeniu dziecka.

Jednakże nie każda rodzina realizuje prawidłowo swoje funkcje. Występujące w rodzinie zagrożenia i kryzysy, generują różnego rodzaju problemy i trudności w prawidłowym jej funkcjonowaniu. Zaburzony jest właściwy rozwój i wychowanie dziecka. Wtedy to instytucje i służby zobligowane do wspierania rodziny podejmują się na jej rzecz określonych działań. Problemy występujące w rodzinie często są złożone i wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań. Choroba alkoholowa, przemoc w rodzinie, niewydolność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, to główne problemy dezorganizujące życie rodzin, którym często towarzyszy również problem ubóstwa czy długotrwałego bezrobocia. Rodziny dysfunkcyjne wymagają stałego monitorowania przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, pracowników przychodni medycznych, policji, kuratorów sądowych i przedstawicieli innych instytucji, które mają kontakt z rodziną oraz podejmowania interdyscyplinarnych działań na rzecz rodziny, w oparciu o sprecyzowany plan działania.

Realizując różnorodne formy działania na rzecz rodziny wieloproblemowej należy uwzględnić zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Zamiast zastępować rodzinę w jej funkcji opiekuńczo-wychowawczej, należy ją wspierać i wspomagać tak, aby przywrócić jej stabilizację, właściwe funkcjonowanie. Stąd też założeniem niniejszego Programu jest szerokie wsparcie rodziny naturalnej, które bezpośrednio prowadzi do minimalizowania liczby dzieci umieszczanych w pieczy

zastępczej. Traktuje się to rozwiązanie jako ostateczność, kiedy wyczerpane zostaną wszelkie możliwe formy wsparcia rodziny.

We wsparcie rodzin, gdzie istnieje zagrożenie dla prawidłowego rozwoju dzieci, wychowujących się w tych rodzinach zaleca się zaangażowanie asystenta rodziny. Zadaniem asystenta jest całościowe wspieranie rodzin wychowujących dzieci, zagrożonych różnymi dysfunkcjami. Asystent reaguje na sygnały wskazujące na powstawanie w rodzinie problemów otrzymywane z różnych źródeł: od pracownika socjalnego, pedagoga szkolnego, policji, kuratora czy też od pielęgniarki środowiskowej. Celem pracy asystenta ma być osiągnięcie we współpracy z członkami rodziny podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi rodzinie wychowywanie dzieci. Jego głównym zadaniem jest niedopuszczenie do oddzielenia dzieci od rodziny. W przypadku, gdy otrzymana pomoc i wsparcie nie zdołają dostatecznie wpłynąć na zmianę postawy rodziców i istnieje zagrożenie dla prawidłowego wychowania i rozwoju dziecka przez rodzinę, powiat organizuje pieczę zastępczą w formie rodzinnej i instytucjonalnej. Do zadań gminy w myśl ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej należy ponoszenie częściowych wydatków związanych z pobytem dziecka w wyżej wskazanych formach pieczy zastępczej. Istotnym jest także to, aby z taką rodziną w dalszym ciągu prowadzona była praca nad poprawą jej funkcjonowania, żeby możliwy był powrót dziecka na łono rodziny naturalnej. Jego rola polega na aktywnym wspieraniu rodziny, a nie jej wyręczaniu w wypełnianiu obowiązków.

Jedną z niepokojących w ostatnich latach tendencji, zaobserwowanych wśród klientów Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lichnowach jest wzrost liczby rodzin niepełnych, co może być jednym z głównych czynników, zaburzających jej prawidłowe funkcjonowanie i powstawanie sytuacji kryzysowych.

Aby można było mówić o skuteczności systemu wspierania rodziny, polityki rodzinnej państwa konieczna jest szeroka, interdyscyplinarna współpraca pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz rodziny. Istotny jest bieżący przepływ informacji pomiędzy instytucjami, aby móc odpowiednio wcześniej i skutecznie reagować. Nie bez znaczenia jest także sama postawa osób, których szeroko rozumiane wspieranie dotyczy. Bez chęci współpracy i zaufania do przedstawicieli służb społecznych, trudno będzie mówić o powodzeniu w realizacji założeń niniejszego Programu.

Zapisy Programu są spójne z aktami ustawodawstwa krajowego takimi jak:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2017r. poz. 697)
- ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej, (t.j. Dz. U. z 2016r., poz. 19\769.)
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 1390).;

- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 487 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 783);
- Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem". (Dz. U. z 2017 r. poz. 1860).

Zapisy niniejszego Programu są również spójne z krajowymi, wojewódzkimi, oraz gminnymi dokumentami strategicznymi i operacyjnymi, do których w szczególności należą:

- Narodowy Program Zdrowia na lata 2016-2020,
- Program kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za Życiem”,
- Wojewódzki Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2014-2020,
- Strategia Polityki Społecznej Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020,
- Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Lichnowy na lata 2014-2020,
- Sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lichnowach za rok 2015, 2016,
- Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Lichnowy,
- Sprawozdania z zakresu realizacji zadań z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej za rok 2015, 2016,
- Strategia Rozwoju Gminy Lichnowy na lata 2015-2022,
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii.

1. ZASADY PRACY NAD OPRACOWANIEM PROGRAMU

Zarządzeniem Wójta Gminy Lichnowy nr 63/2017 z dnia 06 września 2017r. został powołany Zespół do spraw opracowania Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2018-2020. Spotkania Zespołu odbywały się cyklicznie. Podczas, których bieżąco prowadzone były prace nad tworzeniem Programu. Członkami niniejszego zespołu byli przedstawiciele różnych służb społecznych, zajmujących się na co dzień pracą z dzieckiem i rodziną, posiadający szerokie doświadczenie w podejmowanym temacie, tj. kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lichnowach, pedagog Szkoły Podstawowej w Szymankowie, inspektor ds. społeczno-administracyjnych, oświaty i pozyskiwania środków Urzędu Gminy Lichnowy, radna - członek Komisji Społeczno-Socjalnej Gminy Lichnowy, pracownicy socjalni i asystent rodziny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lichnowach.

2. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE LICHNOWY

Gmina Lichnowy położona jest w powiecie malborskim w części północno wschodniej województwa pomorskiego, w bezpośredniej zlewni rzeki Wisły i dorzecza Nogatu, na terenie Wielkich Żuław Wiślanych. Powierzchnia gminy w granicach administracyjnych wynosi 8.869,50 ha, z czego 90% powierzchni stanowią użytki rolne. W granicach gminy Lichnowy znajduje się 10 jednostek sołeckich: Boręty, Dąbrowa, Lichnowy, Lichnowki, Lisewo Malborskie, Parszewo, Pordenowo, Starynia, Szymankowo i Tropiszewo.

W latach 2014-2016 liczba mieszkańców na terenie Gminy Lichnowy systematycznie spadała. Tendencję tę prezentuje tabela nr 1. Według stanu na dzień 31 grudnia 2016 r. liczba mieszkańców wynosiła 4613.

Tabela nr 1. Liczba mieszkańców Gminy Lichnowy w latach 2014-2016

Rok	Liczba mieszkańców
2014	4695
2015	4649
2016	4613

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy

Istotną rolę zgodną z polityką społeczną państwa odgrywa praca socjalna w połączeniu ze wsparciem finansowym lub rzeczowym. To pracownicy socjalni są pierwszymi osobami, które mają bezpośredni kontakt z rodziną w środowisku. Przeprowadzając wywiady środowiskowe dokonują diagnozy problemów. Na tej podstawie udzielają wsparcia, adekwatnego do bieżących potrzeb rodziny.

W okresie 2014-2016 nastąpiły zmiany w ilości osób korzystających z pomocy. Dość znacząco zmalała liczba rodzin korzystających z pomocy. Powodem takiego stanu rzeczy z pewnością jest zmiana polityki państwa wobec rodzin w Polsce. Wprowadzenie nowych świadczeń, głównie świadczenia wychowawczego, spowodowała podniesienie standardów życia w rodzinach, przede wszystkim wychowujących się w nich dzieci. Część rodzin, uznając, iż środki jakimi zaczęła dysponować są wystarczające, aby zaspokoić potrzeby rodziny – zrezygnowała z korzystania ze wsparcia pomocy społecznej.

Tabela nr 2. Typy rodzin objętych pomocą społeczną

Wyszczególnienie	Liczba rodzin			Liczba osób w rodzinach		
	2014	2015	2016	2014	2015	2016
Rodziny ogółem, o liczbie osób:	384	306	263	990	737	573
1	152	136	133	152	136	133
2	57	47	56	114	94	112
3	59	36	18	177	108	54

4	61	49	21	244	196	84
5	40	27	24	200	135	120
6 i więcej	15	11	11	103	68	70
W tym rodziny z dziećmi ogółem	198	129	103	867	598	473
1	73	34	34	219	102	102
2	55	30	21	220	120	84
3	21	30	18	105	150	90
4	26	23	20	156	138	120
5	17	10	8	119	70	61
6	6	2	2	48	18	16
7 i więcej	0	0	0	0	0	0
Rodziny niepełne ogółem, o liczbie dzieci	3	7	19	9	22	59
1	2	2	8	6	4	16
2	1	2	5	3	6	15
3	0	3	4	0	12	16
4 i więcej	0	0	2	0	0	12
Rodziny emerytów i rencistów ogółem, o liczbie osób	38	32	41	65	55	57
1	19	16	29	19	16	29
2	11	12	9	22	24	18
3	8	3	2	24	9	6
4 i więcej	0	1	1	0	6	4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Tabela nr 3. Liczba rodzin i osób, którym udzielono pomocy i wsparcia

Rodziny i osoby, którym udzielono pomocy i wsparcia			
	2014	2015	2016
Liczba rodzin	384	306	263
Liczba osób	990	737	573

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Tabela nr 4. Liczba osób i rodzin, którym przyznano świadczenie

Osoby i rodziny, którym przyznano świadczenie			
	2014	2015	2016
Liczba rodzin	369	288	257
Liczba osób	622	709	563

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Pomoc i wsparcie klientów Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej udzielane są z różnych powodów. W grupie najczęściej podawanych przez klientów, świadczących o ich trudnej sytuacji, znalazły się: ubóstwo, długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność, bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Czynniki te często są ze sobą powiązane i determinują życie rodzinne. Obserwuje się także wzrost liczby rodzin niepełnych, co może być jednym z głównych czynników, zaburzających prawidłowe funkcjonowanie rodziny i powstawanie sytuacji kryzysowych.

Poniższa tabela prezentuje rozkład powodów udzielania pomocy w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Lichnowach w latach 2014-2016.

Tabela nr 5. Powody udzielania pomocy i wsparcia rodzinom w Gminie Lichnowy

Powody udzielania pomocy i wsparcia rodzinom	2014	2015	2016
Ubóstwo	322	242	211
Bezdomność	15	16	15
Potrzeba ochrony macierzyństwa, w tym wielodzietność	4 2	10 5	6 1
Bezrobocie	197	117	114
Niepełnosprawność	132	108	126
Długotrwała lub ciężka choroba	151	104	132
Bezradność w sprawach opiekuńczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego ogółem, W tym:	18	12	25
- rodziny niepełne	9	5	19
- rodziny wielodzietne	9	2	6
Przemoc w rodzinie	14	8	8
Alkoholizm	8	9	9
Trudność w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z Zakładu Karnego	7	2	6
Zdarzenia losowe	0	0	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

3. INFRASTRUKTURA I USŁUGI SPOŁECZNE

Infrastruktura społeczna definiowana jest jako zespół instytucji i usług zaspokajających w zorganizowany sposób ludzkie potrzeby w dziedzinie prawa, bezpieczeństwa, kształcenia, oświaty, kultury, pomocy społecznej, służby zdrowia i budownictwa mieszkaniowego. Wyróżnia się tu szkoły, szpitale, sądy, więzienia, instytucje administracji państwowej.

Najpopularniejszą formą takich usług jest praca socjalna. Jest ona świadczona jest na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Praca prowadzona jest z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej, jak również ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokojenia potrzeb członków społeczeństwa.

Tabela nr 6. Liczba rodzin i osób w rodzinach, którym świadczone pracę socjalną

Rodziny i osoby, którym świadczone pracę socjalną			
	2014	2015	2016
Liczba rodzin	70	51	55
Liczba osób w rodzinach	161	105	163

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Do zadań zleconych gminie z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę należy świadczenie i organizowanie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Odpłatność za ten rodzaj usług reguluje Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 22.09.2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych.

Tabela nr 7. Liczba osób korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych

Liczba osób korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych			
	2014	2015	2016
Liczba osób	4	4	3
Koszt obsługi świadczeń	34.678,00	44.100,00	40.723,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych udziela się wsparcia poprzez przydzielenie do współpracy asystenta rodziny. Asystent rodziny prowadzi pracę z rodziną za jej zgodą i z jej aktywnym udziałem, motywując rodzinę do współdziałania w realizacji planu pracy z rodziną. Zadania asystenta rodziny określa art. 15. ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W swoich działaniach skupia się on głównie na zdobyciu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych przez rodziców, podniesieniu kompetencji w prowadzeniu gospodarstwa domowego, radzenia sobie z problemami życia codziennego. Motywuje do poszukiwania i utrzymania pracy. Wspiera aktywność społeczną rodziny i jej integrację ze środowiskiem lokalnym. Efektem ma być odzyskanie przez te osoby względnej stabilizacji życiowej, tak aby mogli już samodzielnie wypełniać swoje role i właściwie prowadzić proces wychowawczy małoletnich dzieci. Zapewnić im sprzyjające warunki, poczucie bezpieczeństwa i prawidłowy rozwój.

W związku z wdrożeniem ustawy z dnia 4 listopada 2016r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” poszerzyła się rola asystenta rodziny. Odpowiedzialny jest on także za koordynowanie poradnictwa dla rodzin dziećmi, u których stwierdzono ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Zakres poradnictwa obejmuje: przewyższanie trudności w pielęgnacji i wychowaniu dziecka, wsparcie psychologiczne, pomoc prawną (w szczególności w zakresie praw rodzicielskich i uprawnień pracowniczych), dostęp do rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz świadczeń opieki zdrowotnej.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lichnowach organizuje rodzinom wsparcie w postaci asystenta rodziny od 2013r.

Tabela nr 8. Liczba rodzin współpracujących z asystentem rodziny

	2015	2016
Liczba rodzin, które korzystały z usług asystenta rodziny	10	12
Liczba rodzin zobowiązanych przez sąd do pracy z asystentem rodziny	0	1
Liczba rodzin korzystających z usług asystenta rodziny, z tego:	7	10
- do 3 miesięcy	2	1
- powyżej 3 do 12 miesięcy	1	3
- powyżej 1 roku	4	6

Liczba rodzin, z którymi asystent rodziny zakończył pracę, w tym ze względu na:	3	2
- osiągnięcie celów	1	0
-zaprzeszanie współpracy przez rodzinę	2	2
- brak efektów	0	0
- zmianę metod pracy	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Osobom wymagającym całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, które nie mogą samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, i którym nie można zapewnić innego niezbędnego wsparcia, gmina współfinansuje pobyt w domu pomocy społecznej.

Poniższa tabela prezentuje ilość osób korzystających z pomocy w postaci współfinansowania miejsca w domu pomocy społecznej.

Tabela nr 9. Odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej

Odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej			
	2014	2015	2016
Liczba os. którym przyznano decyzją świadczenie	9	8	9
Koszt pobytu w zł	216.837,00	187.355,00	185.749,37

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

4. ANALIZA SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> – usytuowanie gminy Lichnowy – działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – prowadzenie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych – Funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie – prowadzenie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych, informacyjnych edukacyjnych w obszarze uzależnień wśród dzieci i młodzieży 	<ul style="list-style-type: none"> – brak miejsc pracy na terenie Gminy Lichnowy – słaba mobilność mieszkańców (praca poza miejscem zamieszkania) – brak gotowości rodzin do zmiany stylu życia – bezradność i roszczeniowość rodzin korzystających z pomocy społecznej – małe zaangażowanie rodziców w życie szkoły oraz problemy edukacyjne swoich dzieci – brak rodzin wspierających

<ul style="list-style-type: none"> – możliwość szybkiego kontaktu na linii nauczyciel – rodzic – dobra infrastruktura szkół – szeroka oferta zajęć pozalekcyjnych (kółka zainteresowań, zajęcia wyrównawcze) – rozwinięta baza rekreacyjno-sportowa, służąca rodzinie – funkcjonowanie placówki ochrony zdrowia na terenie gminy – ciągłe podnoszenie kwalifikacji przez przedstawicieli służb społecznych wspierających rodzinę – dobra współpraca jednostek działających na rzecz dziecka i rodziny – szkoła dla rodziców – świetlice wiejskie 	
---	--

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> – projekty unijne – finansowanie zatrudnienia (prace interwencyjne, roboty publiczne, staże, szkolenia) – zwiększająca się świadomość rodziców i sprzedawców napojów alkoholowych co do zagrożenia uzależnieniami – zmniejszająca się skala zjawiska nielegalności sprzedaży alkoholu – pozyskanie kandydatów do pełnienia roli rodziny wspierającej, opiekunów prawnych i kuratorów osób częściowo ubezwłasnowolnionych 	<ul style="list-style-type: none"> – zaniedbywanie obowiązków opiekuńczo-wychowawczych przez rodziców – rozpady związków – zanik więzi rodzinnych – uzależnienia, pojawianie się nowych form – mało czytelne przepisy prawa – społeczna akceptacja alkoholu w życiu mieszkańców – edukacja nie daje gwarancji pracy – demoralizacja wśród dzieci i młodzieży

5. ADRESACI PROGRAMU

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2018-2020 skierowany jest do rodziny, w których wychowują się dzieci, a które mają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, borykają się z problemami, których nie są w stanie przezwyciężyć własnymi siłami i zasobami. Często doświadczające wielu trudności, zagrożeń dla prawidłowego funkcjonowania i wypełniania swoich ról, tj. ubóstwo, uzależnienia przemoc, niepełnosprawność. Także rodziny, z których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej. Program zawiera zespół działań na rzecz rodzin, które mają na celu przywrócenie ich własnej zdolności do wypełniania tych funkcji.

6. CELE, PRIORYTETY I DZIAŁANIA

CEL GŁÓWNY Prawidłowo funkcjonująca rodzina		
CEL SZCZEGÓŁOWY 1 Podniesienie świadomości rodzin poprzez działalność profilaktyczną i edukacyjną	CEL SZCZEGÓŁOWY 2 Poprawa funkcjonowania rodzin	CEL SZCZEGÓŁOWY 3 Zwiększenie kompetencji i wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami działającymi na rzecz dzieci i rodziny
Priorytet 1.1 Podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjnych na rzecz rodziny w zakresie przeciwdziałania powstawaniu patologii wśród rodzin i poszczególnych ich członków.	Priorytet 2.1 Wsparcie rodzin zagrożonych kryzysem ze względu na uzależnienia, niepełnosprawność lub długotrwałą chorobę.	Priorytet 3.1 Zapewnienie wysokiej, jakości świadczonych usług na rzecz rodziny
Priorytet 1.2 Tworzenie warunków sprzyjających aktywności i integracji środowiska rodzinnego	Priorytet 2.2 Zapewnienie wsparcia rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.	Priorytet 3.2. Wypracowanie systemu współpracy służb działających na rzecz wspierania rodziny
	Priorytet 2.3 Poprawa sytuacji bytowej rodzin	

CEL SZCZEGÓLOWY 1 Podniesienie świadomości rodzin poprzez działalność profilaktyczną i edukacyjną

Wskaźnik	Wartość bazowa	Wartość docelowa do 2020 roku	Częstotliwość pomiaru	Źródło danych
Ilość zorganizowanych projektów i programów profilaktyczno-edukacyjnych	11	11 (rocznie)	Raz w roku	Szkoły, Ośrodek zdrowia, UG, GOKiS

Priorytet 1.1 Podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjnych na rzecz rodziny w zakresie przeciwdziałania powstawaniu patologii wśród rodzin i poszczególnych ich członków.

Działania 1.1.1.	Realizacji programów przeciwdziałających patologii wśród rodzin i poszczególnych ich członków
Zakres interwencji	<ul style="list-style-type: none"> – Prowadzenie działań profilaktycznych w szkołach i świetlicach na terenie gminy w obszarze uzależnień i ryzykownych zachowań. – Rozwój poradnictwa specjalistycznego dla mieszkańców gminy – Organizowanie kampanii edukacyjno-społecznych – Realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii, Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w zakresie działań profilaktycznych – Realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie m.in. poprzez realizację działań profilaktycznych
Realizatorzy	UG, GOPS, GKRPA, szkoły Policja, ośrodek zdrowia, GOKiS, ZI

Działania 1.1.2.	Wsparcie osób uzależnionych
Zakres interwencji	<ul style="list-style-type: none"> – Edukowanie, tworzenie oferty pomocowej dla uzależnionych i współuzależnionych mieszkańców gminy – Realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii
Realizatorzy	UG, GOPS, GKRPA, ZI, szkoły, policja, GOKiS

Działania 1.1.3.	Realizowanie zadań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie
Zakres interwencji	<ul style="list-style-type: none"> – Realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie m.in. poprzez realizację procedury Niebieskiej Karty – Rozwój wiedzy, kompetencji, umiejętności i podniesienie poziomu świadomości społecznej na temat problemu przemocy – Integracja działań instytucji wobec problemu przemocy w rodzinie – Zapewnienie bezpieczeństwa, specjalistycznej i profesjonalnej pomocy osobom doznającym przemocy
Realizatorzy	ZI, szkoły, UG, GOPS, policja, ośrodek zdrowia.

Priorytet 1.2. Tworzenie warunków sprzyjających aktywności i integracji środowiska rodzinnego.	
Działania 1.2.1.	Wspieranie różnych form spędzania czasu wolnego oraz promocja zdrowego stylu życia.
Zakres interwencji	<ul style="list-style-type: none"> – Zwiększenie świadomości mieszkańców o aktywnych formach spędzania czasu – Poszerzenie wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej oraz zdrowego trybu życia – Utrzymanie i rozbudowa infrastruktury zapewniającej aktywne formy spędzania czasu wolnego
Realizatorzy	szkoły, ośrodek zdrowia, UG, GOKiS, organizacje pozarządowe.

Działania 1.2.2.	Integracja środowiska rodzinnego mieszkańców
Zakres interwencji	<ul style="list-style-type: none"> – Upowszechnianie pozytywnych wzorców funkcjonowania rodziny poprzez organizowanie imprez okolicznościowych dla dzieci i rodziców – Animacja czasu wolnego mieszkańców. – Karta Dużej Rodziny – system zniżek i dodatkowych uprawnień dla rodzin z min. 3 dzieci – Propagowanie wartości rodzinnych – Promowanie i wspieranie inicjatyw integrujących różne grupy wiekowe. – Promocja wolontariatu na rzecz wsparcia społeczności lokalnej w tym wolontariatu szkolnego i seniorów
Realizatorzy	szkoły, GOKiS, organizacje pozarządowe, GOPS, UG.

CEL SZCZEGÓŁOWY 2 Wspieranie rodziny w jej prawidłowym funkcjonowaniu

Wskaźnik	Wartość bazowa	Wartość docelowa do 2020 roku	Częstotliwość pomiaru	Źródło danych
Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny i rodzin wspierających	10	Co najmniej 7	Raz w roku	GOPS

Priorytet 2.1. Wsparcie rodzin zagrożonych kryzysem ze względu na uzależnienia, niepełnosprawność lub długotrwałą chorobę.

Działania 2.1.1.	Diagnozowanie i analiza funkcjonowania środowisk rodzinnych
Zakres interwencji	<ul style="list-style-type: none"> – Opracowanie i realizacja Gminnego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego – Mobilizowanie rodzin do korzystania z konsultacji specjalistycznych, z uwagi na występowanie sytuacji kryzysowych – Prowadzenie stałego monitoringu funkcjonowania rodzin i ich wydolności opiekuńczo-wychowawczej – Diagnozowanie potrzeb dzieci i młodzieży zagrożonych marginalizacją – Bieżąca współpraca pomiędzy instytucjami działającymi na rzecz przeciwdziałania sytuacjom kryzysowym – Wsparcie specjalistyczne dla rodzin, w których wychowuje się niepełnosprawne dziecko
Realizatorzy	GOPS, szkoły, PCPR, poradnia psychologiczno-pedagogiczna, policja, GOKiS, UG, sąd, ośrodek zdrowia,

Priorytet 2.2. Zapewnienie wsparcia rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych	
Działania 2.2.1.	Zapewnienie wsparcia dla rodzin posiadających niskie kompetencje opiekuńczo-wychowawcze
Zakres interwencji	<ul style="list-style-type: none"> – Systematyczne oddziaływanie na rodzinę biologiczną w celu pozostawienia dziecka w rodzinie między innymi poprzez wsparcie asystenta rodziny – Dążenie do reintegracji rodzin poprzez pracę nad możliwością powrotu dzieci z pieczy zastępczej na łono rodziny naturalnej – Promowanie i wspieranie powstawania rodzin wspierających – Tworzenie i realizacja programów społecznych podnoszących kompetencje rodzicielskie – Podniesienie umiejętności wychowawczych rodziców poprzez udział w zajęciach, w ramach „szkoły dla rodziców” – Koordynowanie poradnictwa dla rodzin dziećmi, u których stwierdzono ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu zgodnie z ustawą „Za życiem”
Realizatorzy	GOPS, PCPR, szkoły, poradnia psychologiczno-pedagogiczna, sąd.

Działania 2.2.2.	Wspomaganie dziecka w środowisku szkolnym
Zakres interwencji	<ul style="list-style-type: none"> – Wspieranie wszechstronnego rozwoju dzieci i młodzieży oraz udział placówek oświatowych w projektach – Realizowanie przez szkołę programów profilaktycznych wspierających wychowanie dzieci i młodzieży oraz programów edukacyjno-wychowawczych przeciwdziałających patologiom społecznym i uzależnieniom – Udzielanie psychologicznego i pedagogicznego wsparcia uczniom znajdujących się w sytuacjach tego wymagających oraz ich rodzicom – Podejmowanie przez szkołę działań mających na celu kształtowanie właściwego zachowania nawyków i postaw życiowych

	<ul style="list-style-type: none"> – Współpraca szkoły z innymi podmiotami w zakresie rozwiązywania problemów uczniów z rodzin zagrożonych kryzysem – Prowadzenie świetlic szkolnych oraz organizowanie tam zajęć i pomocy dla uczniów – Organizowanie dodatkowych zajęć dydaktyczno-wychowawczych dla uczniów z trudnościami – Wspieranie potrzeb edukacyjnych dzieci niepełnosprawnych – Podejmowanie działań mających na celu integrację dzieci i młodzieży niepełnosprawnej
Realizatorzy	szkoły, GOPS, UG, kuratorzy, poradnia psychologiczn-pedagogiczna organizacje pozarządowe,

Priorytet 2.3. Poprawa sytuacji bytowej rodziny	
Działania 2.3.1.	Aktywizacja społeczno-zawodowa rodzin i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz ubóstwem
Zakres interwencji	<ul style="list-style-type: none"> – Współpraca z instytucjami rynku pracy na rzecz rodzin, dotkniętych problemem bezrobocia. – Rozwój poradnictwa specjalistycznego – Optymalne wykorzystanie istniejących instrumentów wspierania zatrudnienia poza miejscem zamieszkania – Rozwój ekonomii społecznej – Wspieranie aktywizacji zawodowej opiekunów osób niepełnosprawnych
Realizatorzy	UG, GOPS, PUP, szkoły, organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej

CEL SZCZEGÓŁOWY 3 Wzrost kompetencji i wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami działającymi na rzecz dzieci i rodziny

Wskaźnik	Wartość bazowa	Wartość docelowa do 2020 roku	Częstotliwość pomiaru	Źródło danych
Liczba pracowników podnoszących swoje kwalifikacje	7	7 (rocznie)	Raz w roku	GOPS, szkoły, ośrodek zdrowia, policja

Priorytet 3.1. Zapewnienie wysokiej jakości świadczonych usług na rzecz rodziny

Działania 3.1.1.	Doskonalenie kompetencji służb pracujących w obszarze pomocy rodzinie
Zakres interwencji	<ul style="list-style-type: none"> – Stałe doskonalenie kadry pomocy społecznej – Zapewnienie optymalnego poziomu zatrudnienia adekwatnego do realizowanych zadań z uwzględnieniem specjalistów – Szkolenie kadr systemu wspierania rodziny oraz innych instytucji, których nadrzędnym zadaniem jest wsparcie rodziny
Realizatorzy	GOPS, szkoły, PCPR, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, GOKiS, UG, sąd, ośrodek zdrowia, policja

Priorytet 3.2. Wypracowanie systemu współpracy służb działających na rzecz wspierania rodziny

Działania 3.2.1.	Doskonalenie współpracy pomiędzy instytucjami i podmiotami działającymi na rzecz rodziny
Zakres interwencji	– Ścisła, interdyscyplinarna współpraca i regularna wymiana informacji pomiędzy jednostkami pomocowymi i innymi instytucjami realizującymi działania z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej na rzecz efektywniejszego wsparcia.
Realizatorzy	GOPS, szkoły, PCPR, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, GOKiS, UG, sąd, ośrodek zdrowia, policja

7. RAMY FINANSOWE

Zakłada się, że źródłami finansowania lub współfinansowania realizacji celów Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2018-2020 będą środki z budżetu państwa, środki z programów zewnętrznych, a także środki własne.

8. REALIZATORZY I KLUCZOWI PARTNERZY

Opracowanie i realizacja 3- letnich gminnych programów wspierania rodziny należy do zadań własnych gminy, a tym samym zobowiązuje jednostki samorządowe do realizacji celów w nim zawartych oraz do stymulowania i ukierunkowywania działań na rzecz dziecka i rodziny.

Koordinatorem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2018-2020 jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lichnowach przy współpracy:

- Urzędu Gminy w Lichnowach
- placówek oświatowych,
- policji,
- Sądu Rejonowego w Malborku,
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lichnowach,
- Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Lichnowy.
- Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Malborku,
- Powiatowego Urzędu Pracy w Malborku,
- Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Lichnowach,
- parafii,
- sołectw,
- organizacji pozarządowych,

9. SYSTEM REALIZACJI, MONITOROWANIA ORAZ OCENY REALIZACJI

Proces realizacji Programu będzie monitorowany i okresowo oceniany. Działania w tym zakresie będą miały charakter regularny. Podstawą monitorowania i ewaluacji Programu będą sprawozdania z jego realizacji. Sporządzane będą raz w roku. Odpowiedzialny za ich tworzenie będzie asystent rodziny, zatrudniony w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Lichnowach.

Realizatorzy Programu zobowiązani będą do przedstawienia asystentowi rodziny rocznego raportu z realizacji własnych zadań zawartych w niniejszym Programie do dnia 31 stycznia każdego roku. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lichnowach, jako koordynator natomiast całościowe sprawozdanie

z realizacji Programu w poszczególnych latach będzie przedstawiał Wójtowi Gminy Lichnowy do końca miesiąca lutego każdego roku.

Oprócz informacji obejmujących miniony okres, raporty powinny odnosić się również do danych z poprzednich raportów tak, aby możliwa była ocena postępów Programu od początku jego realizacji.

Podstawowym narzędziem monitorowania realizacji Programu będzie: - baza informacji przekazywanych przez poszczególnych realizatorów Programu oraz wskaźników określonych na poziomie celów szczegółowych Programu.

10. PROCEDURA AKTUALIZACJI

Aktualizacja Programu może być podjęta przez Radę Gminy Lichnowy w każdym czasie z inicjatywy własnej lub na uzasadniony wniosek Kierownika GOPS. Uzasadnienie podjęcia aktualizacji może w szczególności odwoływać się do wniosków i rekomendacji wynikających z raportów realizacji Programu. Procedura aktualizacji Programu jest analogiczna, jak w przypadku jego podejmowania.

SPIS TABEL:

Tabela nr 1. Liczba mieszkańców Gminy Lichnowy w latach 2014-2016

Tabela nr 2. Typy rodzin objętych pomocą społeczną

Tabela nr 3. Liczba rodzin i osób, którym udzielono pomocy i wsparcia

Tabela nr 4. Liczba osób i rodzin, którym przyznano świadczenie

Tabela nr 5. Powody udzielenia pomocy i wsparcia rodzinom w Gminie Lichnowy

Tabela nr 6. Liczba rodzin i osób w rodzinach, którym świadczone prace socjalne

Tabela nr 7. Liczba osób korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych

Tabela nr 8. Liczba rodzin współpracujących z asystentem rodziny

Tabela nr 9. Odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej

Sporządzili:

Urszula Symonowicz – Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lichnowach

Ewa Górka – pedagog Szkoły Podstawowej w Szymankowie

Ewa Szymańska - Inspektor ds. społeczno-administracyjnych, oświaty i pozyskiwania środków Urzędu Gminy Lichnowy

Katarzyna Malicka – radna, członek Komisji Społeczno-Socjalnej Gminy Lichnowy

Grażyna Gulińska – specjalista pracy socjalnej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lichnowach

Bożena Gołdyńska – specjalista pracy socjalnej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lichnowach

Anna Tańska - pracownik socjalny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lichnowach

Karolina Zielińska – asystent rodziny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lichnowach